Hukuk Bölümü 2013/1375 E. , 2013/1577 K.

- **1- HUKUK UYUŞMAZLIKLARINDA, ADLI YARGI YERINCE GÖREVSIZLIK KARARI VERILDIKTEN SONRA, DAVA DOSYASI GÖNDERILMEKLE IDARI YARGI YERINDE DAVA AÇILMIŞ SAYILMAYACAĞI;2- 2247 SAYILI YASADA ÖNGÖRÜLEN KOŞULLARI TAŞIMAYAN BAŞVURUNUN, AYNI YASANIN 27. MADDESI UYARINCA REDDI GEREKTIĞI**
  - UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27

"İçtihat Metni"

Davacı : 1-H.J.B.B., 2-C.L.B.

Vekili : Av. B.B.- Av. M.Ü.

Davalılar : 1- İskenderun Belediye Başkanlığı

Vekilleri : Av.A.A.- Av. D.A.

2- Dr. Y.H.C.

Vekili : Av. A.A.

O L A Y : Davacılar vekili özetle; davacıların maliki oldukları 396 parsel sayılı taşınmaz üzerinde bulunan betonarme antrepo ve antreponun ön tarafında bulunan betonarme rampanın, davalı İskenderun Belediyesi tarafından davacılara haber verilmeden ve Belediye Encümen kararı olmaksızın tamamen yıktırılarak bir kısım enkazın da dışarıya taşındığını, ayrıca dışarıdan temin edilen dolgu malzemesinin de 396 parsel üzerine taşınarak taşınmazın fiilen işgal edilmesi nedeniyle meydana gelen maddi zarardan dolayı fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydı ile 1.009.00TL lik zararın haksız fiilin vuku bulduğu 01.03.2010 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte davalılardan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargıda dava açılmıştır.

İSKENDERUN 2. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 06.11.2012 gün ve E: 2010/210, K:2012/285 sayılı ilamında özetle; davalı belediye tarafından davacının kendisine ait olduğunu iddia ettiği taşınmaz üzerinde idari bir eylem yaparak antrepo binasını yıktırdığı iddiası olduğundan ve bu antreponun davalı belediye tarafından yıkılması fiilinin idari eylem niteliğinde olduğu ve İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/B maddesi gereğince görevli yargı yerinin İdare Mahkemeleri olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, verilen görevsizlik kararı temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Dosyasının kesinleşmesinin ardından davacı vekilinin talebi üzerine, adli yargı dosyası idari yargıya gönderilmiştir.

HATAY İDARE MAHKEMESİ:31.05.2012 gün ve E:2013/1005 sayılı gönderme kararında özetle; fiili yol iddiasından kaynaklanan davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı mahkemeleri olduğu, diğer taraftan da davanın bir kısmının özel kişiler tarafından başka bir özel kişiye karşı açıldığı, bu yönüyle de idari yargıda gerçek kişiye karşı dava açılmasının mümkün olmadığı da göz önüne alındığında bakılan davada yine adli yargının görevli olduğu gerekçe gösterilerek, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. Maddesi hükümleri uyarınca görevli yargı merciinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilinceye kadar davanın ertelenmesine karar vererek dosya Mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Sıddık YILDIZ, Nurdane TOPUZ, Sedat ÇELENLİOĞLU ve Ayhan AKARSU'nun katılımlarıyla yapılan 11.11.2013 günlü toplantı-sında; Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, 2247 sayılı Yasa'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet Ali GÜMÜŞ'ün davada başvurunun reddi gerektiğine ilişkin sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesi'nce anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden esas inceleme yapılmalıdır.

DÜŞÜNCE:

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 14. maddesinde, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir" ve 19. maddesinde, "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir" denilmiştir. Aynı Yasanın 27. maddesinde ise, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddedeceği kuralına yer verilmiştir.

Öte yandan; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun "Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler" başlıklı 20.maddesinin 1.fıkrasında; " (1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise bu tarihten, süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde, bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına karar verilir." hükmüne yer verilmiş; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'İdari davaların açılması' başlıklı 3. maddesinde; idari davaların, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle

açılması öngörülmüş; aynı Kanunun 9. maddesinde; çözümlenmesi Danıştay'ın idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde bu hususstaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemelerde dava açılabileceği hükme bağlanmış; Yasanın "İlk inceleme üzerine verilecek karar" başlıklı 15.maddesinin 1.fıkrasının (a) bendinde; " 1. (Değişik bent: 05/04/1990 - 3622/6 md.) Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin; a) 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine, (…) karar verilir" denilmiştir.

Dosyanın, 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca incelenmesinden:

Hukuk uyuşmazlıklarında, görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesi, ancak aynı yargı düzeni içinde yer alan mahkemeler arasında olanaklı olup; bu hususa ilişkin 6100 sayılı H.M.K'nın 20. (1086 sayılı H.U.M.K.'nun 27.) maddesiyle 2577 sayılı İ.Y.U.K.' nun 15. maddesinin 1. fıkrası (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "görev" kuralları, aynı yargı düzeni içindeki mahkemelerin işbölümü esasına ilişkin düzenlemelerdir. Oysa yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda, görevli olduğundan bahisle farklı bir yargı düzeninde yer alan mahkemeye dava dosyasının gönderilebilmesine olanak tanıyan bir düzenleme bulunmamaktadır.

Göreve ilişkin kararın, işbölümü esasına göre veya yargı yolu bakımından verilmiş olması farklı sonuçlar doğurmaktadır. Şöyle ki; işbölümü esasına göre verilen görevsizlik kararı sonucu dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesi durumunda, dava başvuru tarihi itibariyle görevli mahkemede açılmış sayılmaktadır. Yargı yolunu değiştiren görevsizlik kararı verilmesi durumunda ise, görevli olduğu işaret edilen yargı yerine, bu yargı yerinin uyguladığı usul kurallarına uygun olarak yeniden dava açılması zorunlu bulunmaktadır.

Olayda, davacılar vekili tarafından, ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçeyle açılmış bir dava bulunmadan, adli yargı dosyasının idari yargı yerine gönderilmesi ve bu yargı yerince, kendisine gelen adli yargı yerine ait dava dosyası üzerinden inceleme yapılarak görevsizlik kararı verilmiş olup, yukarıda yapılan açıklamalara göre, İ.Y.U.K.'nun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen şekilde usulüne uygun olarak idari yargı yerine açılmış bir dava bulunduğundan söz etmek olanaksızdır.

2247 sayılı Yasa'nın 19. madde hükmüne göre, bir yargı yerinin re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunabilmesi için; tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada daha önce diğer yargı yerlerinden birisi tarafından görevsizlik kararı verilmiş ve bu kararın kesinleşmiş bulunması ve bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen yargı yerinin de davada görevsizlik kararı veren yargı yerinin görevli olduğu kanısına varması gerekmektedir. Ancak, başvuru koşullarının incelenebilmesi için öncelikle, yargı yerinde usulüne göre açılmış bir dava bulunması gerektiği tartışmasızdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İkinci Dairesinin 14.10.2008 tarihli Mesutoğlu-Türkiye kararında (Başvuru No: 36533/04); Asliye Hukuk Mahkemesine açılan tazminat davasında bu mahkemece davanın görev yönünden reddine, başvuranların kararın kesinleşmesinden itibaren 10 gün içinde dava açmaları halinde dava dosyasının yetkili İdare Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği, davacıların öngörülen sürede başvurmaları üzerine yine bu mahkemece dava dosyasının ilgili İdare Mahkemesine gönderildiği, İdare Mahkemesince de mahkemelerine İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre davacılar tarafından açılan bir davanın mevcut olmadığı gerekçesiyle davanın usulden reddedildiği, temyiz edilen bu kararın Danıştay'ca onandığı, davacıların adil yargılanma haklarının ihlali iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM'ne) başvurdukları, AİHM 2. Dairesince yapılan inceleme de ise davanın somutunda İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 9 uncu maddesinin uygulamasının çok katı biçimde ve aşırı şekilde gerçekleşmesi nedeniyle, başvuranların mahkemeye erişim haklarının ve dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6/1 nci maddesinin ihlal edildiği sonucuna varıldığı görülmektedir. Mahkememizce konuya ilişkin idari yargı içtihatları üzerinde yapılan araştırmada; Danıştay 6 ncı Dairesi uygulamasında AİHM'nin temas edilen kararına işaretle, Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararı sonrası davacının 30 günlük süre içerisinde başvurarak dosyanın görevli İdare Mahkemesine gönderilmesini talep etmesi halinde, Asliye Hukuk Mahkemesine yaptığı başvuru tarihinin görevli idare mahkemesine başvurma tarihi olarak kabulü gerektiğinin belirtildiği anlaşılmaktadır. (Dnş. 6. D. nin 27.9.2012 tarih ve E.2012/4525, K. 2012/4622 sayılı kararı) Danıştay İdari Dava Daireleri kurulunun 31.5.2007 tarih ve E.2006/4713, K. 2007/1302 sayılı kararında ise "… ilgililerin süresi içinde adli yargı yerine verdikleri ve dosyanın idari yargı merciine gönderilmesi istemini içeren dilekçelerin 'dilekçe reddi' kararı verilerek dava dilekçesi durumuna getirilmek suretiyle işin esasının incelenmesine geçilmesi hukuken olanaklı ise de, adli yargı yerinin kendiliğinden dava dosyasını idari yargı yerine göndermesi halinde, dosya mahkemenin esasına kaydedilerek davanın incelenmesine geçilemeyecektir. Davada davacının yazılı bir istemi olmaksızın doğrudan idari yargı merciine dosyanın 2577 Sayılı Yasanın 9/1 nci maddesi hükmü karşısında esasa kaydedilmeyerek veya esasa hataen kaydedilmiş ise dosya kaydının kapatılarak mahkemesine iadesi gerekmektedir" denilmektedir.

Davanın somutunda İskenderun 2. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen görev yönünden red kararı, davacının istemi üzerine Hatay İdare Mahkemesine gönderilmiş; ancak bu mahkemece usulü yönden bir karar (dilekçe reddi) verilmeyip, davada adli yargının görevli olduğu değerlendirilmesiyle 2247 sayılı kanunun 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmuştur. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 3. ve 9. maddeleri uyarınca idari yargı yerlerinde bizzat dava açma, davacıların uymak zorunda olduğu emredici bir hüküm olduğu gibi, 492 sayılı Harçlar Kanunun ilgili hükümleri ve tarifeleri gereğince böyle bir davanın harca tabi olduğu izahtan varestedir. İlgili mevzuatında gerekli değişiklik yapılmadığı sürece bu yasal yükümlülüklerin ihmali ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin anılan kararının doğrudan uygulanması suretiyle benzer bütün davaların bu şekilde sonuçlandırılması mümkün görülmemiştir. Bu durumda ortada idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçe ile açılmış bir dava bulunmadığından 2247 sayılı Yasanın 19. maddesinde öngörülen koşullar gerçekleşmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, 2247 sayılı Yasada öngörülen koşulları taşımayan Hatay İdare Mahkemesinin başvurusunun, aynı Yasanın 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

SONUÇ : 2247 sayılı Yasada öngörülen koşulları taşımayan Hatay İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN, aynı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca REDDİNE 11.11.2013 gününde üye Nurdane TOPUZ'un KARŞI OYU VE OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir" ve 27. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder" denilmiştir.

Öte yandan; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3. maddesinin birinci fıkrasında(Değişik: 10/6/1994-4001/2 md.), "İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır" ve 9. maddesinin birinci fıkrasında(Değişik: 5/4/1990 - 3622/2 md.), "Çözümlenmesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu hususstaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir" hükmü yer almıştır.

Olayda, adli yargı yerince yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilen dava dosyası davacı vekilinin istemi üzerine idari yargı yerine gönderilmiş ve bu yargı yerince, adli yargı yerine ait dava dosyası üzerinde inceleme yapılarak davada adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar verilmiş olup, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 3 ve 9. maddelerinde öngörülen şekilde usulüne uygun olarak idari yargı yerinde açılmış bir dava bulunduğundan sözetmek mümkün değildir.

Durum böyle olmakla birlikte, İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre yapılan usule aykırılığın 2247 sayılı Kanunun 27. maddesi kapsamında incelenemeyeceği, bu hususun Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görev ve yetkisi dışında kaldığı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının varlığı kabul edilerek çözüme kavuşturulmasının dava ekonomisine ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun düşeceği, bu nedenle görev uyuşmazlığının esası incelenerek görevli yargı yerinin belirlenmesi gerektiği oyu ile karara katılmıyorum.

Üye

Nurdane TOPUZ